

1. Wat is de aanleiding?

De Eerste Kamer heeft op 8 november 2016 het initiatiefwetsvoorstel normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) aangenomen. Na bekrachtiging is de wet op 9 maart 2017 gepubliceerd in het Staatsblad. Meer informatie over de Wnra vindt u op www.wnra.nl. De Wnra regelt slechts het principe van de invoering van het private arbeidsrecht voor ambtenaren (inclusief personeel in het openbaar onderwijs). Om deze wet in werking te laten treden, moeten andere wetten daarop eerst worden aangepast. Dit betreft o.m. aanpassingen in de onderwijswetten voor de onderwijssectoren po, vo, universiteiten, onderzoeksinstellingen en UMC's. Het gaat vooral om technische aanpassingen van alle artikelen die nu nog uitgaan van toepassing van het ambtenarenrecht.

2. Wie zijn betrokken?

- Sociale partners.

OCW heeft periodiek contact met de werkgeversorganisaties en met de onderwijsvakbonden om hen te informeren over dit wetsvoorstel. De sociale partners moeten zorgen voor de benodigde aanpassingen in de onderwijscao's. De raden moeten de werkgevers van de openbare (onderwijs)instellingen informeren over de invoering van het private arbeidsrecht en wat daarvoor op HRM-gebied vereist is.

- Ministerie van BZK

Parallel aan dit wetsvoorstel heeft BZK een wetsvoorstel in voorbereiding om de Wnra te implementeren voor de overheidssectoren en de beoogde wijzigingen van de Ambtenarenwet in werking te laten treden. Beide wetsvoorstellen hebben 1-1-2020 als beoogde datum voor inwerkingtreding. OCW en BZK werken samen om te waarborgen dat beide wetsvoorstellen goed op elkaar aansluiten en naast elkaar in werking kunnen treden.

3. Wat is het probleem?

In de onderwijssectoren gelden voor de rechtspositie van het personeel op dit moment twee regimes naast elkaar. Het gaat om de sectoren primair onderwijs (inclusief het speciaal onderwijs), voortgezet onderwijs, de universiteiten, de universitair medische centra en de onderzoeksinstellingen. De openbare scholen en instellingen vallen onder het ambtenarenrecht, terwijl op de bijzondere scholen en instellingen het private arbeidsrecht van toepassing is. Met de invoering van de Wnra wordt het private arbeidsrecht ingevoerd voor alle onderwijssectoren. Daarnaast zou de nieuwe ambtenarenwet die met de Wnra wordt ingevoerd, de Ambtenarenwet 2017, van toepassing worden op een klein deel van de openbare scholen voor primair en voortgezet onderwijs (de scholen die niet ondergebracht zijn in een stichting of vereniging) en op alle openbare universiteiten, universitair medische centra en openbare onderzoeksinstellingen. Daardoor zou er niet alleen een verschil blijven bestaan tussen openbare en bijzondere instellingen maar zou ook binnen het openbaar primair en voortgezet onderwijs een nieuw verschil ontstaan in de rechtspositie van het personeel. Dat is onwenselijk.

Bovendien bevat de Ambtenarenwet 2017 bepalingen die vooral geschreven zijn voor het werken in het openbaar bestuur, zoals het afleggen van de eed of gelofte, integriteit, belangenverstrengeling, geheimhouding en nevenwerkzaamheden. Die bepalingen passen niet goed bij de praktijk van het onderwijs. De onderwijssectoren hebben zelf afspraken opgenomen in codes en in de cao over onderwerpen als integriteit, nevenwerkzaamheden, het melden van misstanden, het voeren van beleid op veiligheid en het voorkomen van agressie, racisme, seksuele intimidatie. De afspraken gelden uiteraard zowel voor de openbare als de bijzondere scholen en instellingen.

De invoering van het private arbeidsrecht, zoals de in de Wnra is bepaald, vereist tot slot technische aanpassingen in de onderwijswetten omdat die nu verschillende bepalingen bevatten die uitgaan van het ambtenarenrecht voor openbare scholen en instellingen.

4. Wat is het doel?

Het wetsvoorstel bevat voornamelijk technische aanpassingen die noodzakelijk zijn om het private arbeidsrecht in te kunnen voeren voor alle onderwijssectoren.

Daarnaast bevat het wetsvoorstel een wijziging om alle openbare scholen en instellingen uit te sluiten van de nieuwe ambtenarenwet, de Ambtenarenwet 2017. Daardoor wordt bereikt dat het personeel in alle onderwijssectoren dezelfde rechtspositie krijgt. De huidige verschillen in rechtspositie verdwijnen. Het private arbeidsrecht gaat met de invoering van de Wnra in ieder geval voor iedereen gelden. Met dit wetsvoorstel wordt voorkomen dat voor een deel van de openbare scholen en instellingen naast het private arbeidsrecht ook de nieuwe ambtenarenwet, de Ambtenarenwet 2017, van toepassing wordt.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Om de Wnra te kunnen invoeren, is aanpassingswetgeving in technische zin noodzakelijk.

Daarnaast wordt voorgesteld om alle openbare scholen en instellingen uit de genoemde onderwijssectoren uit te sluiten van de toekomstige Ambtenarenwet 2017, om te bereiken dat voor alle personeelsleden in deze sectoren dezelfde rechtspositie gaat gelden. Zoals onder vraag drie is toegelicht, zou zonder deze wijziging de Ambtenarenwet 2017 slechts voor een deel van de openbare scholen en instellingen van toepassing worden. Dat zou leiden tot een onwenselijk verschil in rechtspositie.

6. Wat is het beste instrument?

Om de rechtspositie binnen de genoemde onderwijssectoren voor alle personeelsleden gelijk te maken, is deze wetswijziging noodzakelijk.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Het wetsvoorstel heeft in de toekomst positieve gevolgen voor het cao-overleg in de onderwijssectoren omdat geen rekening meer hoeft te worden gehouden met de verschillen in rechtspositie binnen de betreffende sector tussen de openbare en de bijzondere scholen en instellingen. De huidige cao's kennen op bepaalde onderdelen aparte hoofdstukken voor bijzondere en openbare scholen en instellingen. Dat is straks niet meer nodig.

De Wnra zelf leidt bij de invoering tot extra kosten voor openbare scholen en instellingen, omdat zij hun HRM-systemen moeten inrichten op de invoering van het private arbeidsrecht en hun HRM-medewerkers moeten bijscholen om het private arbeidsrecht correct te kunnen toepassen. Maar deze kosten zijn niet het gevolg van het wetsvoorstel dat hierbij ter consultatie wordt voorgelegd, maar van de Wnra die al door het parlement is aangenomen en al is gepubliceerd in het Staatsblad.